

HOW LITHUANIANS CURSE

A nation's character can be identified from many things: customs, traditions, folk art, folklore; how people make merry, how they mourn, how they treat others and so on. But a nation's traits are also mirrored by negative qualities, for instance, how people express their anger, how they curse.

When a person curses he most often expresses anger toward another, he upbraids and degrades him. To voice these ill wishes, the person cursing uses words or phrases he considers to be the angriest, foulest and most offensive and which he would never use in ordinary conversation.

Certain nations are notorious for the abundance of their curses. They are often unconsciously mixed into daily conversation and are almost used as adages. The linguistic influence of neighboring nations (in particular Slavic) is felt in certain oaths used by Lithuanians. Emigrants also borrow expletives from the language of the country where they live. However, we cannot judge the true nature of the Lithuanian nation from these foreign profanities. If we examine the purely Lithuanian swearwords we will note they are distinct from the expletives and curses of other nations.

Lithuanian oaths are an amalgama of folk beliefs from various timespans. They contain remnants of ancient paganism and Christian elements. At times references are made to ancient mythological beings: the god thunder, fairies, witches and certain living creatures; at others, to the devil, hell, Lucifer and so on. Curses are closely related to magic. Primitive man believed in the magical power of certain words or sayings, thus curses wish: "May thunder strike you down!" or "May the earth swallow you up!"

Most Lithuanian expletives are based on the words devil, hell, toad, snake, thunder and serpent. In curses, these words are embellished by other vivid expressions, producing coarse and angry invocations. The most striking curses help the person voice his feelings better and have a stronger impact on the person cursed.

The format of vulgarities depends on the degree of anger being expressed. The vilest Lithuanian curses are called profanities. They convey the direst things to another: a shameful death, eternal suffering, terrible calamities. For example: "May nine demons take

KAIP LIETUVIAI KEIKIASI

Tautos charakterį galima pažinti iš daugelio dalykų: papročių, tradicijų, liaudies meno, žodinės liaudies kūrybos; kaip žmonės linksminasi, kaip liūdi, kaip elgiasi su kitais žmonėmis ir t.t. Tačiau tautos bruožai atsispindi ir jos neigiamybėse, pvz., kaip žmonės išreiškia savo pyktį — kaip keikiasi.

Keikdamasis žmogus dažniausiai reiškia piktus linkėjimus kitam žmogui, jį plūsta ir niekina. Tiems piktiems linkėjimams išreikšti panaudojami žodžiai arba posakiai, kuriuos besikeikiantis laiko pikčiausiais, bjauriausiais, labiausiai įžeidžiančiais ir kurių nesikeikdamas niekuomet nevartotų.

Kai kurios tautos ypač pasižymi keiksmažodžių gausumu. Keiksmažodžiai dažnai maišomi kasdieninėje žmonių kalboje, nekreipiant į juos jokio dėmesio, vartojant juos beveik kaip priežodžius. Kaimyninių tautų (ypač slavų) kalbinė įtaka pasireiškia ir kai kuriuose, lietuvių vartojamuose keiksmažodžiuose. Išviečiai taip pat skolinasi keiksmažodžių iš gyvenamojo krašto kalbos. Tačiau pagal tuos svetimus keiksmažodžius negalime spręsti apie tikrąsias lietuvių tautos savybes. Jeigu pažvelgsime į grynai lietuviškus keiksmažodžius, pastebėsime, kad jie gerokai skiriasi nuo kitų tautų keiksmų ir prakeiksmų.

Lietuviškuose keiksmažodžiuose susipina įvairių laikotarpių liaudies pasaulėžiūros elementai. Juose rasime senojo pagoniškojo tikėjimo liekanų ir krikščionybės įvaizdžių. Vienur kreipiamasi į senąsias mitologines būtybes: perkūną (dievaitį), laumes, raganas, kai kuriuos gyvius; kitur minimas velnias, pragaras, Liucipierius ir pan. Keiksmi turi daug bendra su magija. Pirmykštis žmogus tikėjo magine atitinkamų žodžių arba posakių galia, todėl ir prakeiksmiais linkima: „Kad tave perkūnas nutrenktų!“ „Kad tu skradžiai žemę nugrimztum!“ Tokie pikti linkėjimai be reikalo, lengvabūdiškai neištariami, nes žmogus tikėjo, kad linkėjimas tikrai keikiamajam pakenks.

Daugelio lietuviškų keiksmų pagrindą sudaro žodžiai: velnias, rupūžė, gyvatė, perkūnas, žaltys. Keikiant tie žodžiai apipinami kitais vaizdingais žodžiais, sukuriant rūščius, piktus linkėjimus. Vaizdingesnieji keiksmi padeda geriau išreikšti besikeikiančiojo nuotaiką, sukeldami stipresnį įspūdį keikiamajam.

Keiksmų forma įvairuoja pagal juose išreikšiamą piktumo laipsnį. Patys pikčiausi lietuviški keiksmi yra vadinamieji prakeiks-

you!", "May you hang yourself from a dead branch!", "May your tongue not fit in your mouth!", "May the spring's first thunder kill you!"

Admonishing curses are more restrained. They do not invoke disaster nor intend vengeance, but merely express hatred for and outrage at another. It is a form of angry namecalling or dismissal of an annoying person. For example: "You pock-marked toad!", "You slough of a serpent!", "You son of a snake!", "You cursed fairy!", "You horned witch!"

Another type of curse is the non-malicious invocation using the format of a profanity. The things such curses intend are certainly not terrible, a smile usually hides behind the anger. For example: "May a rabbit butt you to death!", "The deuce take you!", "May a shoe swallow you!", "May you drown in a spoon!"

Sometimes certain swearwords are replaced by sound-alikes which have nothing to do with evil-wishing. When a person flares up and has an urge to curse, he pulls himself together and stops in midstream. The expletive's angry content is turned into a joke.

From these few paragraphs it is evident that Lithuanians were not accustomed to using vile words, especially those degrading women or certain relationships between people. Their curses, in comparison to those of other nations, are relatively "clean" and "innocent" but they do not lack wit or inventiveness.

For examples of Lithuanian curses please refer to the Lithuanian text since translation would rob them of their colorful meaning.

Some examples of Lithuanian curses:

*Po šimts gegučių!
O tu rupūžgalvi!
O tu žalty prakeiktas!
Tu avigalvi!
Tu paršo koja užpakaline!
Tu šuns kumpi!
Kapladanti!
Lįsk tu vabalo blauzdon!
Eik į peklą molio minti!
Eik šunų šukuot!
Kaip tave šventa žemė nešioja!
Suk tave devynios!
Kad tave perkūnas be žaibo trenktų!*

mai. Juose linkima kitam žmogui baisiausių dalykų: gėdingos mirties, amžinų kančių, baisių nelaimių. Pvz.: „Kad tave devyni velniai pagriebtų!“, „Kad tu pasikartum ant sausos šakos!“, „Kad tau liežuvis burnoje neišsitektų!“, „Kad tave pirmas pavasario perkūnas užmuštų!“

Plūstamojo pobūdžio keiksmai yra santūresni. Jais nelinkima nieko lemtingo, netrokštama keršto, o tik išsakoma kitam žmogui neapykanta, pasipiktinimas. Tai yra piktas pravardžiavimas arba įkyrėjusio žmogaus varymas šalin. Pvz.: „Tu rupūže rauplėta!“, „Tu žalčio išnara!“, „Tu gyvatės vaike!“, „Tu laume prakeikta!“, „Tu ragana raguota!“

Dar kitą keiksmų tipą sudaro nepikti linkėjimai, panaudojami prakeiksmų forma. Tokiuose keiksmuose linkimi dalykai yra visai nebaisūs — už tariamo rūstumo dažnai slepiasi šypsena. Pvz.: „Kad tave zuikis subadytų!“, „Kad tave dryži paraliai!“, „Kad tave naginė prarytų!“, „Kad tu šaukšte prigertum!“

Kartais atskiri keiksmų žodžiai pakeičiami kitais, panašiai skambančiais, tačiau nieko bendra neturinčiais su blogio linkėjimu, pvz.: „Kad tave per krūmus!“, „Šukos!“, „Rupūs miltai!“ Žmogui pyktelėjus ir užėjus norui nusikeikti, susigriebiama, tarsi sustojama pusiaukelėje. Piktas keiksmo turinys paverčiamas juoku.

Jau iš šių kelių paragrafų matyti, kad lietuviai nebuvo pratę mėtytis šlykščiais, ypač moteris ar kai kuriuos žmonių tarpusavio santykius žeminančiais, žodžiais. Jų keiksmai, palyginus su kitų tautų keiksmažodžiais, yra gana „švarūs“ ir „nekalti“, tačiau juose netrūksta sąmojaus ir kūrybiškumo.

Štai keletas lietuviškų keiksmų pavyzdžių:

*Kad jį perkūnas iš giedro dangaus nutrenktų!
Kad tave vėtros padangėm nešiotų!
Kad tave nelabasis pagriebtų!
Kad tave visi velniai ir viens!
Kad tave giltinė!
Kad tau kiaurai išėitų!
Kad tu sudegtum su pačiuote ir gryčiuote!
Kad tu taip lakstytum po laukus, kaip pasiutęs vilkas!
Kad tu staugdamas nueitum!
Kad tave gyvą kirmėlės suėstų!
Kad tu vaikščiotum be galvos!
Kad tau pilve nerimtų!
Kad tu išdžiūtum kaip sausas šienelis!*